

İlgili Kanun / Madde
5510 S. SSGSK/13

T.C.
YARGITAY
10. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2024/7686

Karar No. 2025/5115

Tarihi: 27.03.2025

- İŞ KAZASI NEDENİYLE MADDİ MANEVİ TAZMİNAT
- ASIL İŞVEREN ALT İŞVEREN İLİŞKİSİ
- ADİ ORTAKLAR ARASINDA MECBURİ DAVA ARKADAŞLIĞI BULUNDUĞU
- İŞÇİ SAĞLIĞI İŞ GÜVENLİĞİNDEN DOĞAN SORUMLULUĞUN SÖZLEŞMEYLE BERTARAF EDİLEMEYECEĞİ

ÖZETİ Davacılar arasında (aktif) mecburi dava arkadaşlığı bulunması halinde, bütün davacılar davayı birlikte açmak zorundadırlar. Dava mecburi dava arkadaşları tarafından biri veya bazıları tarafından açılmış ise dava sıfat yokluğundan dolayı hemen reddedilmez. Mahkeme, diğer mecburi dava arkadaşlarının davaya katılmasını vefa muvafakat etmelerini sağlaması için davacıya veya davacılara süre verir. Diğer dava arkadaşları davaya katılır veya muvafakat ederse davaya devam edilir. Davayı açan davacı kendisine verilen süre içinde diğer mecburi dava arkadaşlarının katılmasını veya muvafakat etmelerini sağlayamaz ise dava sıfat yokluğundan reddedilir.

Davalılar arasında (pasif) mecburi dava arkadaşlığı var ise davacı bütün davalılara karşı birlikte dava açmak zorundadır. Dava, bütün dava arkadaşlarına karşı değil de bunlardan birine veya birkaçına karşı açılmış ise bu halde davalı durumundaki kişinin ya da kişilerin, bu davada yalnız başına taraf sıfatı (pasif husumet ehliyeti) yoktur; davalı sıfatı mecburi dava arkadaşlarının tümüne aittir. Ancak bu halde dava

sifat yokluğundan reddedilmez. Mahkemenin, davayı diğer mecburi dava arkadaşlarına da teşmil etmesi için davacıya süre vermesi, davacı bu süre içinde davayı diğer mecburi dava arkadaşlarına teşmil ederse davaya devam etmesi gerekir. Davacı kendisine verilen kesin süre içinde davasını diğer mecburi dava arkadaşlarına da teşmil etmez ise o zaman dava sıfat yokluğundan reddedilir.

Somut olayda tüm dosya kapsamında Mahkemece davalı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü yönünden işin eser sözleşmesi ile verildiği asıl işveren sıfatının bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş ise de DSİ'nin 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanununun Vazife ve Salahiyetler başlıklı 2.maddesinin a bendinde belirtilen " Taşkın sular ve sellere karşı koruyucu tesisler meydana getirmek" olan görevi kapsamında dava konusu iş ile asıl işin bir bölümünün diğer davalılara verildiği anlaşılmalı taşkın su koruma inşaatı nedeniyle üst işveren sıfatı bulunan idare yönünden yapılan değerlendirme hatalı olmuştur. Yine Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce Kahramanmaraş Domuz Boğaz Deresi taşkın koruma inşaatı yapım işinin 09.12.2013 tarihli sözleşme ile işi Zeren İnşaat-Y. G ortak girişimine verildiğinin anlaşılmasına göre Zeren İnşaat firması ile Y. G. adi ortaklığının davada mecburi dava arkadaşı olarak yer alması gerekmesine rağmen Y. G'in davaya dahilinin sağlanarak taraf teşkili sağlanmaksızın hüküm tesisi de hatalıdır. Ayrıca yine davalı Zeren İnşaat Firması yönünden işin tamamının 19.11.2014 tarihli sözleşme ile diğer davalı Bahamar Yapı Firmasına devredildiği gerekçesiyle bu şirket yönünden davanın reddine karar verilmiş ise de İş Sağlığı ve Güvenliğine yönelik işverenlerin işçilere karşı düzenlenen görev ve sorumluluklarının emredici düzenlemeler ile hüküm altına alındığı tarafların aralarında yaptıkları sözleşme ile iş bu düzenlemeleri bertaraf edilemeyeceği açık olup davacılar yönünden bağlayıcılığı bulunmayan devir sözleşmesine göre bu davalı yönünden davanın reddine yönelik karar tesisi de hatalıdır.

Taraflar arasındaki iş kazasından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat davasından dolayı yapılan yargılama sonunda, İlk Derece Mahkemesince davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Kararın davacılar vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine Bölge Adliye Mahkemesince davacılar vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacılar vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi Semra Şiner tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacılar vekili dava dilekçesinde özetle; Kahramanmaraş ili Onikişubat ilçesinde su kanalı yapımı için DSİ Kahramanmaraş Bölge Müdürlüğü tarafından açılan ihaleyi davalı Zeren İnşaat Ltd. Şti.'nin üstlendiğini, bu şirketin de işi Bahamar Tic. San. A.Ş.'ye devrettiğini, Bahamar Şirketinin de işi yüklenici olarak Ayka Kapukaya İnş. Ltd. Şti.'ye devrederek işi birlikte yerine getirdiklerini, müteveffa M. Y. şantiye sahasında 30.12.2014 tarihinde çok yağışlı havada saat 13:20 sularında çalışmakta iken toprak kayması sonucunda vefat ettiğini, yapılan ihalede de belirtilmesine rağmen hava şartlarının müsait olmadığı bir zamanda çalışmaya zorlandıklarını, işverenler tarafından çalışma yasağa olmasına ve çok yağışlı bir havada toprak kayma riski olmasına rağmen müteveffayı resmen ölüme gönderildiğini, işverenler tarafından gerekli önlemin alınmaması ve çalışma yapılmaması gereken kış aylarında çalışma yaptırıldığından dolayı kazanın meydana geldiğini, müteveffanın ölümü sonrasında davacıların büyük elem ve ızdırap duyduklarını ileri sürerek maddi ve manevi tazminatın tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı Bahamar Yapı Müh. Tic. San. A.Ş ve Ayka Kapukaya İnş. San ve Tic. Ltd. Şti. vekili; meydana gelen kazada müvekkili firmaların bir kusurunun olmadığını, 15.12.2014-01.04.2015 tarihleri arasında çalışmanın uygun olmadığını defalarca şifai olarak DSİ'ye bildirildiğini, ancak DSİ'nin Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi ile yapmış olduğu protokol gereğince bu uyarılara kulak tıkadığını, DSİ ve Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi tarafından çalışmaya zonlandıklarını, yağmur suyu deplasesinin geç yapılmasından dolayı kazanın meydana geldiğini, Büyükşehir Belediyesi tarafından yağmur sularının beton borularla inşaat sahasına aktıldığını, ayrıca bu alanda daha önce içme suyu tünelinin yapıldığını hariceden öğrenildiğini, Büyükşehir Belediyesi tarafından gerekli kamulaştırmaların yapılmadığını, bu sebeple yeterli çalışma alanı sağlanmadığını, bu sebeple müvekkili şirketlerin olayda bir kusurunun bulunmadığını, müvekkili şirketler tarafından gerekli tüm önlemlerin alınmasına rağmen çalışılması yasal olan

dönemde çalışmaya zorlanmaları ve yağmur sularının şantiye alanına akıtılması sebebiyle kazanın meydana geldiğini belirterek davanın reddini talep etmiştir.

Davalı Zeren İnşaat Taah. San ve Tic. Ltd. Şti. vekili; davalı şirketin, su kanalı yapımı için DSİ Kahramanmaraş Bölge Müdürlüğü tarafından açılmış ihaleyi Yaşar Gelmez-Zeren İnşaat Taah. San ve Tic. Ltd. Şti. ortak girişimi olarak aldığını, müvekkili şirketin de işini Bahamar Yapı Müh. Tic ve San. şirketine devrettiğini, meydana gelen kazada müvekkili şirketin bir sorumluluğunun olmadığını belirterek davanın reddini talep etmiştir.

Davalı DSİ Genel Müdürlüğüne İzafeten DSİ 20. Bölge Müdürlüğü vekili; DSİ 20. Bölge Müdürlüğü'nün tüzel kişiliğinin bulunmadığını, DSİ 20. Bölge Müdürlüğü ile Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi arasında imzalanan protokol ile Haydarbey Mahallesinde bulunan Domuz Deresi üzerinde iki ayrı menfez inşaatı için anlaştıklarını, yüklenici firma olan Yaşar Gelmez-Zeren İnşaat Taah. San ve Tic. Ltd Şti.'nin işi diğer davalı Bahamar Yapı Müh. Tic ve San A.Ş.'ye devrettiğini, iş kazalarını önlem için yüklenici firma olan Yaşar Gelmez-Zeren İnşaat Taah. San ve Tic. Ltd. Şti.'nin gerekli tedbirleri alması gerektiğinin bildirildiğini, ayrıca diğer davalı Bahamar Yapı Müh. Tic. ve San. A.Ş.'ye bildirildiğini, inşaat alanın şehrin işlek bir caddede olması, işin yapımı sırasında protokole göre deplasesi KASKİ Genel Müdürlüğüne yapılacak olan doğalgaz boru hatları, elektrik, telefon, yağmur suyu ve kanalizasyon hatlarının açıkta kalması durumunda oluşabilecek can ve mal kaybı riski sebebiyle kış şartlarında çalışmaya devam ettiklerini, işin yapılmaması halinde başkaca kayıpların yaşanması olasılığının yüksek olduğunu, meydana gelen kazada müvekkili idarenin hiçbir kusurunun bulunmadığını belirterek davanın reddini talep etmiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararında özetle,
" Davanın kısmen kabulü ile

1-Davanın Zeren İnşaat Taah. San. ve Tic. Ltd. Şti. yönünden davanın esastan reddine,

2-Davalı DSİ Genel Müdürlüğü yönünden davanın esastan reddine,

3-a) Davacılar vekilinin, davacı M. Y lehine maddi tazminat talebinin kabulü ile 178.394,48 TL maddi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılar Bahamar Yapı Müh. Tic ve San A.Ş ile Ayka Kapukaya İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nden müştereken ve müteselsilen tahsili ile davacı M. Y'a verilmesine,

b) Davacılar vekilinin, davacı M. Y lehine manevi tazminat talebinin kısmen kabulü ile 75.000,00 TL manevi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılar Bahamar Yapı Müh. Tic ve San A.Ş ile Ayka Kapukaya İnş. San ve Tic. Ltd. Şti.'nden müştereken ve müteselsilen tahsili ile davacı M. Y'a verilmesine,

4-a) Davacılar vekilinin, davacı Z. Y. lehine maddi tazminat talebinin kabulü ile 15.148,87 TL maddi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılar Bahamar Yapı Müh. Tic. ve San. A.Ş. ile Ayka Kapukaya İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nden müştereken ve müteselsilen tahsili ile davacı Z. Y'ya verilmesine,

b) Davacılar vekilinin, davacı Z. Y. lehine manevi tazminat talebinin kısmen kabulü ile 50.000,00 TL manevi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılar Bahamar Yapı Müh. Tic. ve San. A.Ş. ile Ayka Kapukaya İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nden müştereken ve müteselsilen tahsili ile davacı Z. Y'ya verilmesine,

5-a) Davacılar vekilinin, davacı F. S. Y. lehine maddi tazminat talebinin kabulü ile 22.548,70 TL maddi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılar Bahamar Yapı Müh. Tic. ve San. A.Ş. ile Ayka Kapukaya İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nden müştereken ve müteselsilen tahsili ile davacı Fatma Sueda Yaşar'a verilmesine,

b) Davacılar vekilinin, davacı F. S. Y. lehine manevi tazminat talebinin kısmen kabulü ile 50.000,00 TL manevi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılar Bahamar Yapı Müh. Tic. ve San. A.Ş. ile Ayka Kapukaya İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nden müştereken ve müteselsilen tahsili ile davacı F. S. Y'ya verilmesine,

6-a) Davacılar vekilinin, davacı F. Y. lehine maddi tazminat talebinin kabulü ile 35.058,60 TL maddi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılar Bahamar Yapı Müh. Tic. ve San. A.Ş. ile Ayka Kapukaya İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nden müştereken ve müteselsilen tahsili ile davacı F. Y'ya verilmesine,

b) Davacılar vekilinin, davacı Fatma Yaşar lehine manevi tazminat talebinin kısmen kabulü ile 15.000,00 TL manevi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılar Bahamar Yapı Müh. Tic. ve San. A.Ş. ile Ayka Kapukaya İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nden müştereken ve müteselsilen tahsili ile davacı Fatma Yaşar'a verilmesine,

7-a) Davacılar vekilinin, davacı Kazım Yaşar lehine maddi tazminat talebinin kabulü ile 28.007,67 TL maddi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılar Bahamar Yapı Müh. Tic. ve San. A.Ş. ile Ayka Kapukaya İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nden müştereken ve müteselsilen tahsili ile davacı Kazım Yaşar'a verilmesine,

b) Davacılar vekilinin, davacı Kazım Yaşar lehine manevi tazminat talebinin kısmen kabulü ile 15.000,00 TL manevi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılar Bahamar Yapı Müh. Tic. ve San. A.Ş. ile Ayka Kapukaya İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nden müştereken ve müteselsilen tahsili ile davacı Kazım Yaşar'a verilmesine, " karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararına karşı süresi içinde davacılar vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. İstinaf Sebepleri

Davacılar vekili istinaf dilekçesinde özetle, DSİ ve Zeren İnşaatın sorumluluğu olduğu davanın reddinin hukuka aykırı olduğunu, çalışma yasağı bulunmasına rağmen çalıştırıldığını, Mustafa Yaşar'ın çok yağışlı bir havada ihtiyati tedbirin de kaldırılarak tahsil kabiliyetinin ortadan kalktığını, Kurumun kusursuz sorumluluk ilkesi gereği işin yapımından kaynaklanacak tüm durumlardan sorumlu olduğunu belirterek istinaf kanun yoluna başvurmuştur.

C. Gereke ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile davanın kısmen kabulüne dair ilk derece mahkemesinin vakıa ve hukuki değerlendirmesinde, usul ve esas yönünden yasaya aykırılık bulunmadığı anlaşıldığından, yerinde görülmeyen davacılar vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacılar vekili tarafından temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davacılar vekili temyiz dilekçesi ile istinaf dilekçesinde ileri sürdüğü itirazlarını yinelemek suretiyle Bölge Adliye Mahkemesi kararının kaldırılmasına, İlk Derece Mahkemesi kararının bozulmasına karar verilmesini talep etmiştir.

C. Gereke

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık, iş kazasından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat istemlerine ilişkindir.

2. İlgili Hukuk

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 369. maddesinin birinci fıkrası ile 371. maddesi, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 13, 16, 20 ve 21.maddeleri ile 4857 sayılı İş Kanunu'nun 77. maddesi

3. Değerlendirme

Dosya kapsamındaki kayıt ve belgelerden; davaya konu olaya ilişkin işin Kahramanmaraş Domuz Boğaz Deresi taşkın koruma inşaatı yapım işi olduğu, davalı DSİ Genel Müdürlüğünün ihalesi sonucu 09.12.2013 tarihli sözleşme ile işi Zeren İnşaat-Yaşar Gelmez ortak girişimine verdiği, davalı Bahamar Yapı şirketi ile Zeren İnşaat-Yaşar Gelmez ortak girişimi arasında yapılan 19.11.2014 tarihli devir sözleşmesi ile işin Bahamar Yapı Şirketine devredildiği ve Yaşar Gelmez-Zeren İnşaat ortak girişimi ile DSİ 20. Bölge Müdürlüğü arasında 09.12.2013 tarihinde imza altına alan sözleşmedeki hükümlerin aynen geçerli olduğunun devir

sözleşmesinde belirtildiği, Bahamar Yapı Şirketi ile Ayka Kapukaya İnşaat arasında 02.12.2014 tarihli Domuz (Boğaz) Deresi Taşkın Koruma İnşaatı Taşeron Sözleşmesi yapıldığı, 09.07.2013 tarihli davalı DSİ ile İhbar Olunan Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi arasında Domuz Deresi üzerinde iki ayrı bölgede yapılacak olan menfez inşaatlarına ilişkin protokol bulunduğu, davacılar murisinin davalı Ayka Kapukaya firması işçisi olarak çalıştığı, davaya konu iş kazasının 30.12.2014 tarihinde inşaat alanında davacılar murisi Mustafa ile diğer işçi Hacı Mehmet'in demir bağlama işi yaptıkları sırada, yan taraflarında bulunan yaklaşık 10 metre olan kazı alanından toprağın kayması (göçük) sonucu toprak altında kaldıkları ve davacılar murisinin vefat etmesi sonucu meydana geldiği, Mahkemece davalı DSİ'nin ihale makamı olduğu yürütülen işle ilgili sorumluluğu bulunmadığı diğer davalı Zeren İnşaat Firması yönünden ise üstlenilen işin diğer davalı üst işveren Bahamar Yapı'ya tamamen devredildiği gerekçesiyle sorumluluğunun bulunmadığı tespiti ile bu davalılar yönünden davanın reddine karar verildiği anlaşılmaktadır.

4857 sayılı Kanun'un 2. maddesine göre bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi, işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara işveren, işçi ile işveren arasında kurulan ilişkiye iş ilişkisi denir.

İş Kanunu'nun 2. maddesinin 7. fıkrasına göre bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin yardımcı işlerinde veya asıl işin bir bölümünde işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işlerde iş alan ve bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran diğer işveren ile iş aldığı işveren arasında kurulan ilişkiye asıl işveren-alt işveren ilişkisi denir. Bu ilişkide asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak bu Kanundan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumludur.

5510 sayılı Kanun'un 12/6. maddesi ile de asıl işveren, bu Kanunun işverene yüklediği yükümlülüklerden dolayı alt işveren ile sorumlu tutulmuştur.

4857 sayılı Kanun'un 2/7. maddesi ile işçilerin İş Kanunu'ndan, sözleşmeden ve toplu iş sözleşmesinden doğan hakları, 5510 sayılı Kanun'un 12/6. maddesi ile de Kurumun alacakları ve işçinin sosyal güvenlik hakkı daha geniş koruma-güvence altına alınmak istenmiştir. Aksi halde 4857 veya 5510 sayılı Kanun'dan kaynaklanan yükümlülüklerinden kaçmak isteyen işverenlerin işin bölüm veya eklentilerini muvazaalı bir biçimde başka kişilere vermek suretiyle yükümlülüklerinden kaçması mümkün olurdu.

Asıl işveren ile alt işverenin birlikte sorumluluğu "müteselsil sorumluluktur". Asıl işveren, doğrudan bir hizmet sözleşmesi bulunmamakla birlikte İş Kanunu'nun 2. maddesinin 6. fıkrası gereğince alt işverenin işçilerinin iş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle uğrayacakları maddi ve manevi zarardan alt işveren ile birlikte müteselsilen sorumludur. Bu nedenle meslek hastalığına veya iş

kazasına uğrayan alt işverenin işçisi veya ölümü halinde mirasçıları tazminat davasını müteselsil sorumlu olan asıl işveren ve alt işverene karşı birlikte açabilecekleri gibi yalnızca asıl işverene veya alt işverene karşı da açabilirler.

Alt işverenden söz edebilmek ve asıl işvereni, aracının borçlarından sorumlu tutabilmek için bir takım zorunlu unsurlar bulunmaktadır.

a) İşyerinde işçi çalıştıran bir asıl işveren bulunmalıdır. Sigortalı çalıştırmayan “işveren” sıfatını kazanamayacağı için bu durumdaki kişilerden iş alanlar da aracı sayılmayacak ve anılan madde kapsamında dayanışmalı sorumluluk doğmayacaktır.

b) Bir başka işveren, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin bir işte veya bir işin bölüm veya eklentilerinde iş almalı ve sigortalı çalıştırmalıdır.

c) İşverenlik sıfatını, alınan işte ve o iş nedeniyle sigortalı çalıştırılması sonucunda kazanmış olması aranacaktır. Bu kişinin diğer bir takım işyerlerinde çalıştırdığı sigortalılar nedeniyle kazandığı işverenlik sıfatının sonuca etkisi bulunmamaktadır.

d) İşverenden alınan iş, işverenin sigortalı çalıştırdığı işe göre ayrı ve bağımsız bir işyeri olarak değerlendirilebilecek nitelikte olmamalıdır, aksi halde iş alan kimse aracı değil, bağımsız işveren niteliğinde bulunacaktır.

e) İşin bütünü başka bir işverene bırakıldığında, iş anahtar teslimi verildiğinde veya işveren kendi işiğal konusu olmayan bir işi kendisi sigortalı çalıştırmaksızın bölerek ihale suretiyle farklı kişilere vermişse, iş sahibi (ihale makamı) Yasanın tanımladığı anlamda asıl işveren olmayacağından, bir alt-üst işveren ilişkisi bulunmayacaktır.

f) Alt işverenin aldığı iş, işverenin asıl işinin bölüm ve eklentilerindeki işin bir kesimi yada yardımcı işler kapsamında bulunmalıdır. Asıl işverenden alınan iş, onun sigortalı çalıştırdığı işe göre ayrı ve bağımsız bir nitelik taşımaktaysa, işi alan kimse alt işveren değil, bağımsız işveren sayılacaktır. Bu noktada belirleyici yön; yapılan işin, diğerinin bütünleyici, yardımcı parçası olup olmadığıdır. İş yerindeki üretimle ilgili olmayan ve asıl işin tamamlayıcısı niteliğinde bulunmayan bir işin üstlenilmesi halinde, alt işverenden söz etme olanağı kalmayacak, ortada iki bağımsız işveren bulunacaktır. (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 24.05.1995 gün ve 1995/9-273-548 sayılı kararı da aynı yöndedir.)

Öte yandan dava arkadaşlığının hangi hallerde zorunlu (mecburi) olduğu, maddi hukuka göre belirlenir. Maddi hukuka göre bir hakkın birden fazla kimse tarafından birlikte kullanılması veya birden fazla kimseye karşı birlikte ileri sürülmesi ve tamamı hakkında tek hüküm verilmesi gereken hallerde mecburi dava arkadaşlığı olacaktır.

Davacılar arasında (aktif) mecburi dava arkadaşlığı bulunması halinde, bütün davacılar davayı birlikte açmak zorundadırlar. Dava mecburi dava arkadaşları tarafından biri veya bazıları tarafından açılmış ise dava sıfat yokluğundan dolayı hemen reddedilmez. Mahkeme, diğer mecburi dava arkadaşlarının davaya katılmasını vefa muvafakat etmelerini sağlaması için davacıya veya davacılaraya süre

verir. Diğer dava arkadaşları davaya katılır veya muvafakat ederse davaya devam edilir. Davayı açan davacı kendisine verilen süre içinde diğer mecburi dava arkadaşlarının katılmasını veya muvafakat etmelerini sağlayamaz ise dava sıfat yokluğundan reddedilir.

Davalılar arasında (pasif) mecburi dava arkadaşlığı var ise davacı bütün davalılara karşı birlikte dava açmak zorundadır. Dava, bütün dava arkadaşlarına karşı değil de bunlardan birine veya birkaçına karşı açılmış ise bu halde davalı durumundaki kişinin ya da kişilerin, bu davada yalnız başına taraf sıfatı (pasif husumet ehliyeti) yoktur; davalı sıfatı mecburi dava arkadaşlarının tümüne aittir. Ancak bu halde dava sıfat yokluğundan reddedilmez. Mahkemenin, davayı diğer mecburi dava arkadaşlarına da teşmil etmesi için davacıya süre vermesi, davacı bu süre içinde davayı diğer mecburi dava arkadaşlarına teşmil ederse davaya devam etmesi gerekir. Davacı kendisine verilen kesin süre içinde davasını diğer mecburi dava arkadaşlarına da teşmil etmez ise o zaman dava sıfat yokluğundan reddedilir.

Somut olayda tüm dosya kapsamından Mahkemece davalı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü yönünden işin eser sözleşmesi ile verildiği asıl işveren sıfatının bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş ise de DSI'nin 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanunun Vazife ve Salahiyetler başlıklı 2.maddesinin a bendinde belirtilen " Taşkın sular ve sellere karşı koruyucu tesisler meydana getirmek" olan görevi kapsamında dava konusu iş ile asıl işin bir bölümünün diğer davalılara verildiği anlaşılmalı taşkın su koruma inşaatı nedeniyle üst işveren sıfatı bulunan idare yönünden yapılan değerlendirme hatalı olmuştur. Yine Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce Kahramanmaraş Domuz Boğaz Deresi taşkın koruma inşaatı yapım işinin 09.12.2013 tarihli sözleşme ile işi Zeren İnşaat-Y. G ortak girişimine verildiğinin anlaşılmasına göre Zeren İnşaat firması ile Y. G. adi ortaklığının davada mecburi dava arkadaşı olarak yer alması gerekmesine rağmen Y. G'in davaya dahilinin sağlanarak taraf teşkili sağlanmaksızın hüküm tesisi de hatalıdır. Ayrıca yine davalı Zeren İnşaat Firması yönünden işin tamamının 19.11.2014 tarihli sözleşme ile diğer davalı Bahamar Yapı Firmasına devredildiği gerekçesiyle bu şirket yönünden davanın reddine karar verilmiş ise de İş Sağlığı ve Güvenliğine yönelik işverenlerin işçilere karşı düzenlenen görev ve sorumluluklarının emredici düzenlemeler ile hüküm altına alındığı tarafların aralarında yaptıkları sözleşme ile iş bu düzenlemeleri bertaraf edilemeyeceği açık olup davacılar yönünden bağlayıcılığı bulunmayan devir sözleşmesine göre bu davalı yönünden davanın reddine yönelik karar tesisi de hatalıdır.

O halde, Mahkemece yapılacak iş; dava dışı Y. G'in davaya dahilinden sonra taraf teşkilinin sağlanarak, davalılar arasındaki hukuki ilişkinin niteliği, bir başka ifade ile asıl işveren-alt işveren ilişkisinin var olup olmadığının ve sorumluluklarının bulunup bulunmadığı yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde usulünce incelenip ve değerlendirilmesinden sonra usuli kazanılmış hakları gözeterek şekilde oluşacak

sonuca göre bir karar vermekten ibarettir.

Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular gözetilmeksizin, eksik inceleme ve araştırma ile yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde, davacılar vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve bu aşamada bozma sebebine göre temyiz itirazlarının sair yönleri incelenmeksizin, karar bozulmalıdır.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle,

Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının **ORTADAN KALDIRILMASINA,**

İlk Derece Mahkemesi kararının **BOZULMASINA,**

Davacılar vekilinin sair temyiz itirazlarının incelenmesine şimdilik yer olmadığına,

Peşin yatırılan temyiz harcının istek halinde ilgisine iadesine,

Dosyanın İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

27.03.2025 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.